

РЕЦЕНЗІЇ

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2017. – Т. 35-36. – С. 393-395

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2017. – Volume. 35-36. – pp. 393-395

© Віталій Макар¹,
© Вікторія Гатрич²

Костянтин Томащук: повернення у славі в Чернівці

Далекого 1876 року за заслуги перед містом і громадою Костянтин Томащук – ініціатор заснування і перший ректор Чернівецького університету, депутат Австрійського Рейхсрату і Буковинського сейму був удостоєний звання "Почесний громадянин м. Чернівці". У 1897 р. на його честь вдячні чернівчани встановили бронзове погруддя у Народному парку Чернівців, яке на жаль, у 1944 році було знищене радянською владою. Відтак, кілька поколінь чернівчан навіть не знали імені людини завдяки наполегливості якої півтора сторіччя тому у провінційному місті далекої околиці Австрійської імперії з'явився університет: нині Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, один із найстаріших класичних університетів в Україні, візитка Чернівців – столиці буковинського краю.

24 жовтня 2017 року у Червоній залі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, яка ледь вмістила всіх бажаючих, відбулася презентація книги «Костянтин Томащук: повернення у славі в Чернівці». У виданні зосереджені матеріали про життя та діяльність депутата Австрійського Рейхсрату і Буковинського сейму, доктора права, Почесного громадянина Чернівців, ініціатора заснування і першого ректора Чернівецького університету Костянтина Томащука. (Фото)

«Відновлення історичної справедливості»: так характеризують вихід книги «Костянтин Томащук. Повернення у славі в Чернівці» її упорядники – проректор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, професор Тамара Марусик та доцент кафедри історії України Світлана Герегова.

«Робота над виданням книги була непростою і потребувала неабияких зусиль і витрат. Вона стала логічним продовженням справи щодо вшанування пам'яті Костянтина Томащука, початком якої стало відновлення пам'ятника першому ректорові у 2015 році», - зазначила у своєму виступі Тамара Марусик. Цікаво, що передумовою до цього став робочий візит до Відня делегації Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, до складу якої входила і Тамара Марусик. Саме під час візиту на одному із будинків представники університету побачили меморіальну дошку з барельєфом Костянтина Томащука та написом "Духовний батько, перший ректор Чернівецького університету. Саме тоді постало питання: австрійці пам'ятають, а що ж ми, буковинці?(Фото)

Адже роль Костянтина Томащука у заснуванні університету в Чернівцях важко переоцінити. Шлях до відкриття університету саме у Чернівцях був досить непростим. Декілька років поспіль тривали дебати на засіданнях Австрійського Рейхсрату. І лише переконливі аргументи, які неодноразово наводив Костянтин Томащук під час засідань, розтопили серця депутатів: врешті-решт вони віддали свої голоси за відкриття університету у Чернівцях, що надало провінційному місту європейського шарму. Заслуги Костянтина Томащука перед містом були належним чином оцінені. Вдячні чернівчани 120 років тому встановили йому величний пам'ятник у вигляді бронзового погруддя.

«13 березня 2015 року наш університет відзначив 175-річчя від дня народження першого ректора Костянтина Томащука. У 1897 р. в міському парку Чернівців вдячні студенти, професори

¹ Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна, Email: vit_makar@yahoo.com

² Кандидат політичних наук, керівник прес-центру, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Email: vikahatrych@gmail.com

і пересічні городяни встановили пам'ятник Костянтину Томащуку у вигляді бронзового погруддя. На жаль, майже через півсторіччя пам'ятник був знесений... Усвідомлюючи вагому роль Костянтина Томащука у заснуванні Чернівецького університету та з нагоди 140-річчя заснування університету, що відзначатиметься 4 жовтня цього року, професорсько-викладацький склад і студентство Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича виступили із пропозицією щодо відновлення пам'ятника Костянтиніві Томащуку на місці його первісного встановлення – у нинішньому Центральному міському парку культури і відпочинку імені Тараса Шевченка», – йшлося у зверненні ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Степана Мельничука, що на заключному пленарному засіданні 31-ї сесії Чернівецької обласної ради розповсюдив тодішній депутат крайового парламенту, а нині перший заступник голови Чернівецької обласної державної адміністрації Михайло Павлюк.

Він звернувся до колег – депутатів обласної, районних та місцевих рад – випускників університету різних років з проханням сприяти у відновленні пам'ятника Костянтиніві Томащуку. Після виступу Тамари Марусик на сесії Чернівецької міської ради до благородної справи відновлення пам'ятника долучилися депутати міської ради.

Ініціатива університету була підтримана народними депутатами України, відомими випускниками університету, громадськістю. Кошти на відновлення пам'ятника збирали всією громадою Чернівців, а відновив погруддя Костянтина Томащука львівський скульптор Володимир Цісарик - автор, встановленої з нагоди 600-річчя від дня першої писемної згадки про Чернівці скульптури цесаря Франца Йосифа. (Фото)

Ця знаменна для міста подія – від зародження ідеї відновлення, знищеного пам'ятника Костянтину Томащуку в Чернівцях до покрокового втілення її у життя – детально описана в останній частині видання «Костянтин Томащук: повернення у славі в Чернівці». У книзі також розміщено пам'ятну публікацію з нагоди відкриття пам'ятника видатному землякові у 1897 році та надруковано низку світлин кінця XIX ст. – 2016 р.

Загалом репрезентоване видання складається із декількох, пов'язаних між собою частин українською та німецькою мовами, що розкривають життєвий шлях і пошанування видатного буковинця Костянтина Томащука.

Основні віхи життя і діяльності Костянтина Томащука зосереджені у публікації доцента кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Світлани Герегової у найбільш повному виданні незалежної України – «Енциклопедії історії України» (т.10) та доповіді австрійського історика, професора, доктора Міхаеля Діпельрайтера, виголошеної у Червоній залі з нагоди відзначення 140-ої річниці від дня заснування Чернівецького університету. (Фото)

На презентації Михайло Павлюк наголосив на важливих аспектах, які містить видання: «По-перше, ми говоримо про Костянтина Томащука як корінного чернівчанина, буковинця, який виріс і сформувався саме у нашому краї. По-друге, Костянтин Томащук був депутатом Сейму, почесним громадянином Чернівців, фундатором університету у Чернівцях. Тобто він стояв пліч-о-пліч з тими, хто створював університет та сприяв формуванню тут наукового та культурного осередку.

Нещодавно ми відсвяткували 120-у річницю з дня побудови пам'ятника Костянтину Томащуку у Чернівцях. Сьогодні, після відновлення пам'ятника у Центральному парку культури і відпочинку імені Тараса Шевченка, саме завдяки цьому виданню, ми продовжуємо історію, а також доробок і систематизовану працю Костянтина Томащука. Нам усім обов'язково варто прочитати цю книгу, адже спадок Томащука й надалі сприятиме розвитку нашого краю».

Михайло Павлюк вручив науковому редактору видання Тамарі Марусик почесну грамоту Чернівецької обласної державної адміністрації за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм та значний особистий внесок у розвиток національної освіти. (Фото)

В.о. ректора, перший проректор університету Роман Петришин зазначив: «Видання книги має, передусім, виховну функцію, оскільки це показник, наскільки ми цінуємо все те, що дороге історії. Мова йде не лише про університет. Ми хотіли таким чином навчити студентів дбати про свій дім, своє місто та рідний край».

Перший заступник голови Чернівецької обласної ради Інга Маковецька у своєму виступі відмітила, що втілення такої ідеї в життя – «це приклад шани нашого покоління до світлої постаті

Костянтина Томащука. Відновлення пам'ятника дало усім нам можливість вклонитися людині, яка творила Буковину, а видання книги – цінний матеріал для навчання студентів та поширення знань з історії».

Заступник Чернівецького міського голови Олександр Паскар підкреслив, що ця книга обов'язково стане цінним фундаментом для подальших наукових досліджень.

Під час презентації книги була розгорнута виставка публікацій з колекції Костянтина Томащука. Близько 2500 видань вдова ректора у 1890 р. подарувала науковій бібліотеці Чернівецького університету.

Упорядники книги Тамара Марусик і Світлана Герегова у своїх виступах підкреслили необхідність виходу книги, поділилися своїми міркуваннями і враженнями, розповіли про труднощі, з якими зустрілися під час підготовки видання, подякували усім, хто долучився як до відновлення пам'ятника Костянтину Томащуку, так і тим, хто опікувався підготовкою і виданням книги, а саме: колективу університету, викладачам, перекладачам, обласній та міській владі, ЗМІ та меценатам, яким були вручені подяки і книги. Автори книги зазначили, що ведуться перемовини з депутатами австрійського парламенту, аби презентувати книгу у Відні. (Фото)

Костянтин Томащук повернувся, аби довести, що Чернівці – це місто освіти, науки і толерантності. Саме такого статусу набуло воно завдяки цій величній постаті. І книга «Костянтин Томащук: повернення у славі в Чернівці» – свідчення шани і подяки першому ректору Чернівецького університету від людей, які щодня гідно впроваджують в життя його ідеї у стінах рідної *Alma mater*.